

שבת קט: (המשנה) עד עד קיא: (סוף הפרק)

ביאורי מושגים
 סירוס עקיף שלא דרך אברי ההולדה: הרמב"ם והשו"ע סברו שסירוס זה אסור רק מדרבנן.
 סירוס אישה: הרמב"ם והשו"ע סברו שסירוס אישה אסור והגר"א הסביר שלשיטתם הוא אסור בעשה. הראשונים דייקו מהם שכיוון שהוא אסור רק בעשה לא גזרו לאסור על אישה לשתות כוס עיקרים.
 סירוס אישה לפי ריב"ב: הגמרא מעירה שסירוס אישה בעייתית לפי ריב"ב הסובר שאישה מצווה על פרו ורבו. הראשונים נחלקו מדוע סירוס בעייתית לפי ריב"ב: רש"י: כיוון שהיא מצווה על פרו ורבו היא מצווה גם על סירוס. תוס': היא אינה מצווה על סירוס אולם אסור לה לשתות כוס של עיקרים מחמת ביטול פרו ורבו.

המשנה

אסור לאכול בשבת אזורבין פרח הלבנדר, מותר לאכול יועזר מנטה, ושונה אבוברואה גזע של 'עץ ללא ענפים'.
 חוץ ממי דקלים וכוס של עיקרים - מותר לאכול את כל סוגי האוכלין וכן לשתות את כל סוגי המשקין.
 מי דקלים וכוס של עיקרים - שונה לרפואה - אסור. שונה להרוות את צמאוננו - מותר.

משפט זה בא ללמד שמותר לאכול גם מאכלים המועילים לאבר מסויים אבל מזיקים לאבר אחר.

לא ניתן להעמיד את המשנה בגבר מסורס כיוון שגם גבר שסורס אסור להוסיף ולסרסו.
 ריב"ב סובר שגם אישה מצווה על פריה ורביה. ריב"ב חייב להעמיד את המשנה באישה עקרה או זקנה.

קושיה: כיצד ניתן לשתות כוס של עיקרים, הרי משקה זה מסרס ואסור לסרס מהתורה?
תשובה: מדובר באישה שלא הצטוותה על סירוס.

הראשונים דנו מדוע ריב"ב העמיד את המשנה דווקא באישה זקנה ועקרה ולא בגבר זקן ועקר:
 הר"ן: לגבי זקנה - יש הבדל מציאותי בין זקן לזקנה, לזקן יש סיכוי להוליד ולזקנה לא, לגבי עקרות - אכן ניתן היה להעמיד את המשנה גם בגבר עקר. (הר"ן מוסיף ומחדש שהאיסור לסרס מסורס נאמר רק על אדם שהיה פורה וסורס אבל סריס מלידה מותר לסרס).
 ראשונים אחרים: גם לפי ריב"ב איסור הסירוס באישה שונה מאיסור הסירוס בגבר (עיין בביאור מושגים).

משנה

אדם שכואבות לו שיניו -
 לגמוע חומץ - אסור.
 לטבול פת בחומץ ולאכול - מותר.
 במה מותר לסוך אדם שכואבות לו מותניו
 בחומץ או יין - אסור.
 בשמן - מותר.
 בשמן ורדים - ת"ק: מותר רק לבני מלכים.
 ר"ש: כל ישראל בני מלכים.

קושיה רפואית:
 במשלי כתוב שהחומץ רע לשיניים.
תשובות:
 א. במשלי מדובר על חומץ שעשוי מענבים בוסריים.
 ב. למי שיש כאב - חומץ מועיל, למי שאין כאב - חומץ מזיק.

קושיה הלכתית:
 בברייתא כתוב שמותר לגמע חומץ אם בולע אותו.
תשובות:
 אביי: המשנה שאסרה התייחסה למקרה שפולט אחר כך את החומץ.
 רבא: לפני הסעודה - מותר, אחרי הסעודה - אסור.

רבא חזר בו מתירומו.
 זאת כיוון שאם משהו הותר בזמן מסוים הוא מותר גם בשאר הזמנים ('הואיל').

מדוע רב פסק כר"ש:
אפשרות א':
 כללי הפסיקא של רב הם לפסוק כר"ש.
אפשרות זו נדחתה כיוון שבנושאים אחרים רב פסק שלא כר"ש.
אפשרות ב':
 שמן ורדים היה נפוץ במקומו של רב ולכן סיכה בשמן ורדים לא היתה דבר חריג.

רב התיר לסוך בשמן ורדים.